

**ਅਨਿਲ ਖੇਤਰਪਾਲ, ਜੇ.
ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ- ਪਟੀਸ਼ਨਰ**

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ- ਉੱਤਰਦਾਤਾ

2021 ਦਾ CWP ਨੰਬਰ 7077

25 ਮਾਰਚ, 2021

**ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950—ਅਨੁਛੇਦ. 226 -ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ-
ਸੇਵਾ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ - ਇੱਕ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ ਡਿਪਲੋਮਾ - ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਿਹਾਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼
ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਤੋਂ ਜੂਨੀਅਰ ਬੇਸਿਕ ਟਰੇਨਿੰਗ (JBT) ਦੀ ਤਾਕਤ 'ਤੇ ਈਟੀਟੀ ਅਧਿਆਪਕ ਵਜੋਂ
ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਸੰਸਥਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ-ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਜਾਰੀ
ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ- ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਲੋੜੀਂਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
ਸੀ—ਚੁਣੌਤੀ—ਹੋਲਡ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ
ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ—ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।**

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਬਿਹਾਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ, ਸ਼੍ਰੀਪਾਲਪੁਰ ਤੋਂ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਡਿਪਲੋਮਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਹੋਂਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। 20.01.2014 ਨੂੰ ਸੀ.ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 16766 (**ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ**) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ , ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਬਿਹਾਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ, ਸ਼੍ਰੀਪਾਲਪੁਰ, ਖੁਦ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

“5.11.2012 ਨੂੰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਸਹੀ ਪਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਿਜੇ ਸ਼ਰਮਾ, ਵਧੀਕ ਰਾਜ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ (ਕੋਆਰਡੀਨੇਸ਼ਨ) ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਟੀਮ ਬਿਹਾਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪਟਨਾ ਗਈ। ਫੇਰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸੰਸਥਾ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ (ਖੋਜ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ), ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ, ਬਿਹਾਰ, ਪਟਨਾ ਅਤੇ ਐਨਸੀਟੀਈ ਭੁਬਨੇਸ਼ਰ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਈਟੀਟੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਟੀਮ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਆਰ-2 ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਜਿਸ ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਈ.ਟੀ.ਟੀ. ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ।

ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਬੁਨਿਆਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ ੬)

ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕੋਲ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਡਿਪਲੋਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੂਨੀਅਰ ਬੇਸਿਕ ਸਿਖਲਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਈਟੀਟੀ ਅਧਿਆਪਕ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ ੭)

ਨੇ ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਆਕਸਫੋਰਡ ਕਾਲਜ ਰਾਹੀਂ ਦਾਖਲਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜਿਸ ਕੋਲ ਲੋੜੀਂਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

(ਪੈਰਾ ੮)

ਅਲਕਾ ਚਤਰਥ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਨਾਲ
ਨਿਸ਼ਾਂਤ ਮੈਣੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ
ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ।

ਅਨਿਲ ਖੇਤਰਪਾਲ, ਜੇ.

(1) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ 17.03.2021 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਕੀ ਬਿਹਾਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ, ਸ਼੍ਰੀਪਾਲਪੁਰ ਤੋਂ ਜੂਨੀਅਰ ਬੇਸਿਕ ਟਰੇਨਿੰਗ (JBT) ਦੇ ਬਲ 'ਤੇ ਈ.ਟੀ.ਟੀ ਟੀਚਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨੌਕਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ?'

(2) ਈਟੀਟੀ ਅਧਿਆਪਕ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ 29.12.2006 ਨੂੰ ਜੁਆਇਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਜਲੰਧਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਆਕਸਫੋਰਡ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਬਿਹਾਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ, ਸ਼੍ਰੀਪਾਲਪੁਰ ਤੋਂ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਡਿਪਲੋਮਾ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। 2020 ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ (ਸਜਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 1970 ਦੇ ਨਿਯਮ 5 (V-IX) ਦੇ ਤਹਿਤ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ,

(ਸਖੇਪ ਵਿੱਚ ')

ਨਿਯਮ) ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਲੋੜੀਂਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਿਹਾਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ, ਸ਼੍ਰੀਪਾਲਪੁਰ, ਦੀ ਹੋਂਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਮਹਿਲਾਂਵਾਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵਿਰੁੱਧ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ 26.02.2021 ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਕਈ ਮੌਕੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

(3) ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 5 (V ਤੋਂ VIII) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਨਿਯਮ 8 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(4) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕੋਲ 14 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਬੇਦਾਗ ਸੇਵਾ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਆਕਸਫੋਰਡ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦਾ ਬਿਹਾਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ, ਸ਼੍ਰੀਪਾਲਪੁਰ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਡਿਪਲੋਮਾ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦਾਖਲਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਕੋਰਸ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਹ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਉਹ **ਪਾਠਨਾ ਬਨਾਮ ਗ੍ਰਹਿ-ਕਮ-ਸਿੱਖਿਆ ਸਕੱਤਰ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ**, 2013 ਦੇ CWP-8218- CAT, 18.11.2013 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਧਿਆਨ **ਗ੍ਰਹਿ-ਕਮ-ਸਿੱਖਿਆ ਸਕੱਤਰ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ** ਬਨਾਮ **ਪਾਠਨਾ ਅਤੇ 2015 ਦੇ CWP ਨੰ. 2986, 28.04.2016** ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਅਗਲੇ ਹੁਕਮ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ। ਉਹ **ਸਤੋਸ਼ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ**¹ ਅਤੇ **ਓਮਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ** ਵਿੱਚ, 2001 ਦੇ CWP ਨੰਬਰ 17441, 04.03.2008 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

(5) ਇਸ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਯੋਗ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਪੇਪਰ ਬੁੱਕ ਨੂੰ ਘੋਖਿਆ।

(6) ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਬਿਹਾਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ, ਸ਼੍ਰੀਪਾਲਪੁਰ ਤੋਂ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਡਿਪਲੋਮਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਹੋਂਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। 20.01.2014 ਨੂੰ 2011 ਦੇ CWP ਨੰ. 16766 (**ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ**) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ

(Anil Kshetarpal, J.)

ਤਸਦੀਕ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਬਿਹਾਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ, ਸ਼੍ਰੀਪਾਲਪੁਰ, ਖੁਦ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

“5.11.2012 ਨੂੰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਸਹੀ ਪਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਿਜੇ ਸ਼ਰਮਾ, ਵਧੀਕ ਰਾਜ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ (ਕੋਆਰਡੀਨੇਸ਼ਨ) ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਟੀਮ ਬਿਹਾਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪਟਨਾ ਗਈ। ਫੇਰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸੰਸਥਾ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ (ਖੋਜ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ), ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ, ਬਿਹਾਰ, ਪਟਨਾ ਅਤੇ ਐਨਸੀਟੀਈ ਭੁਬਨੇਸ਼ਰ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਈਟੀਟੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਟੀਮ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਆਰ-2 ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿਸ ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਈ.ਟੀ.ਟੀ. ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮੁੱਢਲੀ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ।”

(7) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਡਿਪਲੋਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੂਨੀਅਰ ਬੇਸਿਕ ਸਿਖਲਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ETT ਅਧਿਆਪਕ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ।

(8) ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਆਕਸਫੋਰਡ ਕਾਲਜ ਰਾਹੀਂ ਦਾਖਲਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜੋ ਲੋੜੀਂਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

(9) **ਪਠਨਾ** (ਸੁਪੈਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਮਥਿਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਦਰਭੰਗਾ ਤੋਂ ਬੀ.ਐੱਡ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਬੀ.ਐੱਡ.

(Anil Kshetarpal, J.)

ਇੱਕ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਭਾਵ ਜੰਮੂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਚ ਪਹਿਲੇ ਗੇੜ 'ਚ ਮਾਨਯੋਗ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਰਿਮਾਂਡ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂਕਿ ਦੂਜੇ ਗੇੜ 'ਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ | ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਾ, ਉੱਚੇ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ, ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅੱਗੋਂ, **ਸਤੰਬ ਯਾਦਵ** (ਸੁਪੈਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ, ਯੂ.ਪੀ., ਬਰੇਲੀ, ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਸੰਸਥਾ, ਆਪਣੇ ਆਪ, ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਹਾਲੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, **ਓਮਪ੍ਰਕਾਸ਼ (ਸੁਪੈਰਾ)** ਵਿਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ , ਜਿੱਥੇ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਵਾਦ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਹਿੰਦੀ ਸਾਹਿਤ ਸਮੇਲਨ, ਇਲਾਹਾਬਾਦ, ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ **ਰਾਮ ਭਗਤ ਸ਼ਰਮਾ** ਬਨਾਮ **ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ** ² ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ , ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਓਪਨ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਯੋਗ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਕਾਰਨ ਆਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਫਿਰ ਵੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਸੰਸਥਾ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਸੀ ਪਰ ਵਿਵਾਦ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾ 'ਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡਿਪਲੋਮਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕੋਲ ਲੋੜੀਂਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(10) ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਤ੍ਰਿਭੁਵਨ ਦਰੀਆ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ-ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁੱਕਦੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਭਾਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ

MANJIT KAUR v. STATE OF PUNJAB AND
OTHERS
(*Anil Kshetarpal, J.*)

70
3